

de groene ruimte

Quicksan plangebied Rozenburg, Weurt

Colofon

Titel	Quickscan plangebied Rozenburg, Weurt
Projectnummer	I2400
Opdrachtgever	OGM Th. v.d. Bosch Ambachtsweg 22 6657 CK Boven-Leeuwen
Datum	14 december 2012
Status rapport	eindrapport / definitief
Bestand	I2400eindrap I.wpd
Opdrachtnemer	De Groene Ruimte BV Postbus 400 6700 AK Wageningen tel. 0317-423969 fax 0317-418758 dgr@dgr.nl www.dgr.nl
Handtekening voor akkoord directie	Naam : ir. P.A.F.M. Reijbroek Handtekening:
Auteursrecht	De auteursrechten van dit rapport rusten bij zowel opdrachtgever als opdrachtnemer, tenzij schriftelijk anders is/wordt overeengekomen. Alleen degenen bij wie het auteursrecht rust zijn gerechtigd het rapport voor eigen gebruik te vermenigvuldigen, te verspreiden of toe te passen, alsook om het ter informatie aan derden openbaar te maken tegen onderling (= zij bij wie het auteursrecht rust) overeengekomen voorwaarden (kosten, citeren, gebruiken, wijzigen etc).
Aansprakelijkheid	Raadpleging van en eventuele verdere handelingen met/op basis van het door De Groene Ruimte BV geleverde product vallen buiten elke verantwoordelijkheid van opdrachtgever en/of De Groene Ruimte BV.

INHOUD

1. INLEIDING	3
2. WERKWIJZE EN UITVOERING	5
3. ALGEMENE BESCHRIJVING PLANGEBIED EN TOELICHTING OP DE INGREEP	7
4. RESULTATEN	9
5. CONCLUSIES EN ADVIEZEN	15
5.1. Conclusies	15
5.2. Adviezen	16
BRONNEN	17

BIJLAGEN

Bijlage I. Samenvatting verplichtingen vanuit de Flora- en faunawet (FF-wet)

I. INLEIDING

In opdracht van OGM Th. v.d. Bosch te Boven-Leeuwen heeft De Groene Ruimte BV in december 2012 een ecologische quickscan ingevolge de Flora- en faunawet (FF-wet) uitgevoerd voor het plangebied Rozenburg te Weurt.

Het plangebied betreft een weiland waarop een schuurtje staat en dat is omringd door enkele bomen. Het plangebied ligt aan de bebouwde kom van Weurt en maakt onderdeel uit van een grotere groenstructuur van deze plaats, direct ten westen van het Maas-Waalkanaal en de sluizen. Het onderzoeksgebied (= plangebied) is naar schatting 0.6 ha groot.

De ingreep betreft de bouw van een aantal woningen en is in het kader van de FF-wet aan te duiden als een 'ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

In deze rapportage zijn de resultaten verwoord van de ecologische quickscan van het plangebied. In het kader van de quickscan zijn een beknopt bronnenonderzoek en een veldonderzoek uitgevoerd. Van het plangebied is een situatiebeschrijving opgenomen. Daarnaast zijn -per soortengroep- de aangetroffen en de zeer waarschijnlijk aanwezige, beschermde soorten aangegeven. Indien bronnenonderzoek en veldonderzoek onvoldoende informatie of zekerheid hebben opgeleverd, waardoor nader (veld)onderzoek is vereist, is dat bij de soortengroep aangegeven. Van niet genoemde streng beschermde soorten kan de aanwezigheid worden uitgesloten.

Er heeft geen andere toetsing plaatsgevonden dan aan de vereisten vanuit de FF-wet.

2. WERKWIJZE EN UITVOERING

Ter voorbereiding op het veldbezoek is voor het plangebied een aantal bronnen (internetsites, verspreidingsatlassen en andere relevante bronnen) geraadpleegd, om een indruk te krijgen van de mogelijke natuurwaarden van (de omgeving van) het plangebied.

Het veldonderzoek heeft plaatsgevonden op 6 december 2012 tussen 10.40u en 13.05u. Het was een zonnige dag en er lag een dun laagje sneeuw, er was weinig wind en de temperatuur was ca. 1 °C. Het veldbezoek is uitgevoerd door een ervaren veldecoloog¹⁾ van De Groene Ruimte. Daarbij zijn alle (sporen van) beschermde soorten genoteerd. Er is gekeken naar de geschiktheid van het plangebied voor beschermde soorten²⁾. Ook andere bijzondere waarnemingen zijn genoteerd en er zijn foto's gemaakt.

Er is gericht gezocht naar (sporen van) beschermde soorten, maar er zijn geen gerichte inventarisaties (met vallen of dergelijke) naar bepaalde soorten(groepen) uitgevoerd.

In de rapportage zijn ter illustratie en toelichting enkele foto's³⁾ opgenomen, opdat een zo compleet mogelijk (ecologisch) beeld wordt verkregen van het plangebied. Uiteraard zijn de wettelijk beschermde soorten apart vermeld en is aangegeven welke consequenties dit heeft voor de verdere procedure bij de herontwikkeling van het terrein.

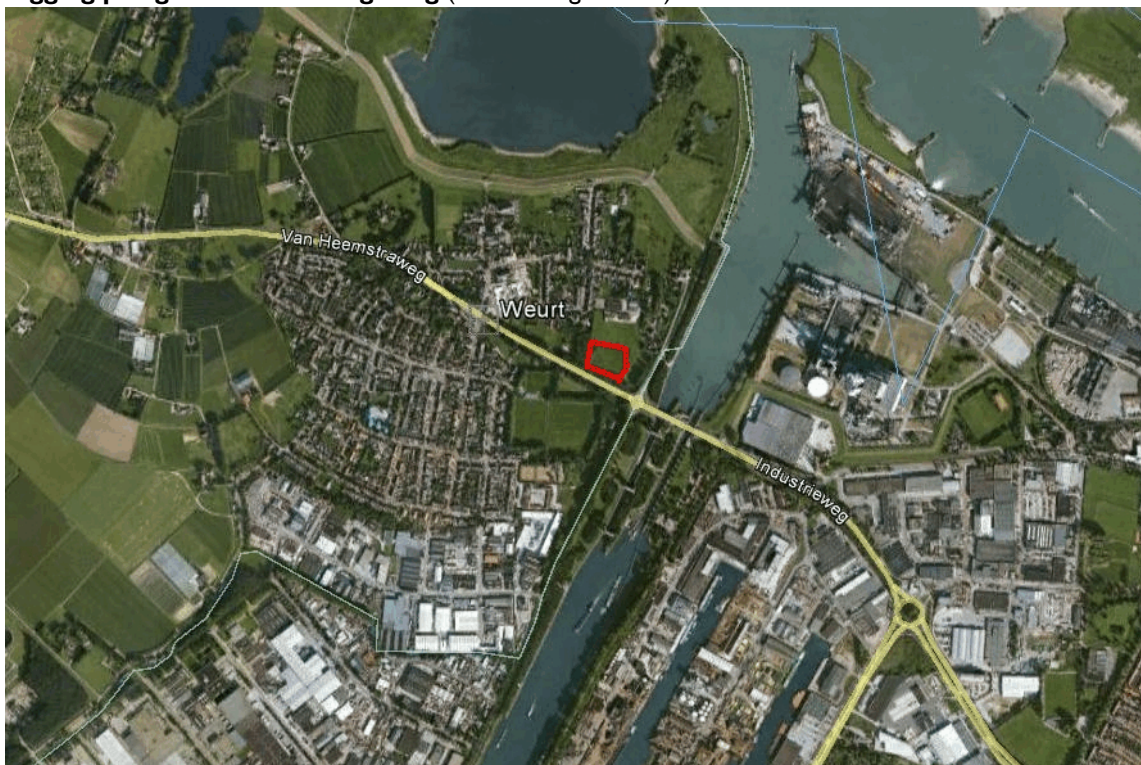
Er heeft geen andere toetsing plaatsgevonden dan de toetsing aan de Flora- en faunawet.

¹⁾ ir. R. Noordhuis.

²⁾ De meeste planten- en diersoorten zijn niet jaarrond vindbaar in het veld. Door het plangebied ook op mogelijke geschiktheid voor beschermde soorten te beoordelen, wordt een beeld verkregen van de mogelijkheid of waarschijnlijkheid dat deze soorten voorkomen. Om een maximale zekerheid over het al dan niet voorkomen te verkrijgen zijn in het algemeen gerichte inventarisaties in de daarvoor geschikte seizoenen noodzakelijk.

³⁾ Alle in deze rapportage opgenomen foto's zijn gemaakt tijdens het veldbezoek, tenzij anders is aangegeven.

Ligging plangebied in z'n omgeving (bron: Google Earth)

Plangebied (bron: Google Earth)

3. ALGEMENE BESCHRIJVING PLANGEBIED EN TOELICHTING OP DE INGREEP

Ligging en omgeving

Het plangebied ligt in Weurt, direct ten noorden van de Van Heemstraweg en ten westen van het Maas-Waalkanaal en de sluizen. De omgeving van het plangebied vormt een onderdeel van een belangrijke groenstructuur in Weurt. Rondom het plangebied zijn forse bomenrijen en een bosje aanwezig. Het geheel sluit aan op robuuste groenstructuren langs het kanaal met bomenrijen en houtwallen. In de omgeving zijn het de enige robuuste groenstructuren.

Het plangebied ligt op ongeveer 400 m afstand van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal. Dit gebied vormt tevens onderdeel van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur. Het plangebied zelf en de directe omgeving maken hier geen onderdeel van uit.

Het plangebied

Het plangebied bestaat uit een weiland. Het betreft twee omrasterde percelen. Op deze percelen worden drie Damherten en twee geiten gehouden. Ten westen van het plangebied ligt een particulier bosje met vooral hoge Gewone essen. Ten zuiden van het plangebied ligt de Van Heemstraweg. Deze weg ligt enkele meters hoger dan het plangebied. Tussen het talud van deze weg en het plangebied ligt een diepe greppel, die ten tijde van het veldbezoek geen water

Plangebied

voerde; alleen bij zware regenval loopt hier naar verwachting water in. Op het talud van de Van Heemstraweg staan forse, overwegend gezonde Zomereiken. Ten oosten van het plangebied ligt een stukje verwaarloosd grasland. Langs dit grasland ligt ook weer een greppel, met daarnaast een rij Zomereiken en de verhoogde weg, de Westkanaaldijk

Ten noorden van het plangebied was voorheen een bedrijventerrein aanwezig, maar hier is in 2008 nieuwbouw gepleegd; de woonwijk nadert haar voltooiing. Inmiddels is het merendeel van de woningen bewoond.

Helemaal in het noordwesten van het plangebied staat een houten schuur met een zadeldak en hooizoldertje. Het schuurtje is momenteel in gebruik als schuilplaats voor de herten en geiten. Er staat wat struikgewas en een groepje fijnsparren bij dit schuurtje. Het schuurtje is oud en op vele manieren open. Het dak is van golfplaat en er is geen dakbeschot. De wanden zijn van hout. Er is opslag van hooi. Rondom het schuurtje is sprake van materiaalopslag, waardoor het geheel een rommelige indruk geeft.

Langs het raster is in het zuidwesten braamstruweel aanwezig.

De ingreep

De ingreep betreft de herontwikkeling van het hele plangebied, waarbij alle aanwezige elementen worden geamoveerd. Op het plangebied zullen enkele huizen worden gebouwd.

Plangebied vanuit het oosten gezien; links is de bomenrij zichtbaar en op de achtergrond het bosje (beide geen onderdeel van het plangebied)

4. RESULTATEN

Flora

Aandachtspunten Flora- en faunawet				
Plantensoort	tabel 2	tabel 3		Opmerkingen
		HR bijl IV	Bijl I	
< geen >				

Uit het bronnenonderzoek zijn de volgende soorten naar voren gekomen, die mogelijk in (de omgeving van) het plangebied voorkomen: Brede wespenorchis en Gewone vogelmelk.

Het veldbezoek vond niet in het geschikte seizoen plaats om deze soorten te kunnen vaststellen. De twee soorten staan op tabel I van de AMvB art. 75 FF-wet; voor deze soorten geldt een automatische vrijstelling.

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten of Rode-Lijstsoorten aangetroffen. Gezien de huidige inrichting van het terrein worden geen streng beschermde soorten verwacht in het plangebied.

Conclusie flora

Door de ingreep worden geen streng beschermde⁴⁾ plantensoorten verstoord.

Zoogdieren

Aandachtspunten Flora- en faunawet				
Soort of soortengroep	tabel 2	tabel 3		Opmerkingen
		HR bijl IV	Bijl I	
vleermuizen		?		Voor uitsluitel inzake aanwezigheid of afwezigheid van vaste verblijfplaatsen van deze soorten is gericht nader onderzoek in het juiste seizoen nodig.
Steenmarter	?			

Vleermuizen

Uit het bronnenonderzoek is naar voren gekomen, dat in (de omgeving van) het plangebied voorkomen: Gewone dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Watervleermuis, Rosse vleermuis en Laatvlieger.

⁴⁾ Met streng beschermde soorten wordt bedoeld: soorten die zijn vermeld op tabel 2 en tabel 3 van de AMvB art. 75 FF-wet.

Tijdens het veldonderzoek is de aanwezige bebouwing onderzocht op plekken die door vleermuizen gebruikt zouden kunnen worden als winter- of zomerverblijf. Het schuurtje dat op het plangebied staat is in principe geschikt als zomerverblijfplaats voor de Gewone grootoortvleermuis. In het bosje ten westen van het plangebied staan enkele bomen met spechtholtes. Deze holtes zijn in sommige gevallen geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De rij Zomereiken langs het plangebied dient zeker als jachtgebied en waarschijnlijk als geleiding voor vleermuizen op route. In de Zomereiken zijn geen holtes gevonden die voor vleermuizen van belang zouden kunnen zijn. De bomen zijn veelal gezond en worden goed bijgehouden. Om de aanwezigheid en het belang van een vliegroute langs het plangebied vast te stellen is gericht nader onderzoek nodig.

Door de ingreep vindt mogelijk verstoring plaats van vaste verblijfplaatsen of vliegroutes van vleermuizen.

Het schuurtje vanuit het zuiden gezien

Overige streng beschermde zoogdiersoorten

Uit het bronnenonderzoek is naar voren gekomen, dat in de omgeving van het plangebied Steenmarter, Eekhoorn, Das, Bever en Waterspitsmuis voorkomen.

In het plangebied en net erbuiten zijn sporen van de Steenmarter aangetroffen. Het schuurtje en de omgeving zijn zeer geschikt als verblijfplaats voor Steenmarter en er zijn ook sporen gevonden van een Steenmarter bij het zolderraampje van het schuurtje. De Steenmarter in 2008 aanwezig en (b)lijkt niet verstoord door de werkzaamheden ten noorden van het plangebied.

Het is waarschijnlijk dat er een vaste verblijfplaats van de Steenmarter in het plangebied aanwezig is.

In de omgeving van het plangebied komt de Eekhoorn voor, maar is hier waarschijnlijk zeldzaam omdat het plangebied geïsoleerd ligt van nabijgelegen populaties (zoals van Nijmegen). Tijdens het veldbezoek is gezocht naar vaste verblijfplaatsen en sporen van Eekhoorns. Deze zijn niet aangetroffen. Vaste verblijfplaatsen van de Eekhoorn worden daarom niet verwacht in het plangebied.

De Das is aanwezig in de omgeving van het plangebied. In het plangebied is gezocht naar sporen van de Das, maar deze zijn niet aangetroffen. Er is gezocht naar vaste verblijfplaatsen van de Das maar ook deze zijn niet aangetroffen. Er wordt dan ook van uitgegaan dat er geen vaste verblijfplaatsen van de Das in het plangebied zijn.

Andere streng beschermde zoogdiersoorten zijn niet aangetroffen en worden, gezien de biotopen in het plangebied, ook niet verwacht.

Licht beschermde zoogdiersoorten

Aan licht beschermde zoogdiersoorten zijn Konijn en Mol aangetroffen. Daarnaast worden verwacht: Egel, Bosmuis, Veldmuis, Rosse woelmuis, Huisspitsmuis, Gewone bosspitsmuis en Dwergmuis.

De genoemde licht beschermde soorten staan vermeld op tabel I van de AMvB art. 75 FF-wet; dit betreft algemeen vrijgestelde soorten bij onder andere 'ruimtelijke inrichtingen en ontwikkelingen'.

Conclusie zoogdieren

Door de ingreep worden mogelijk vleermuissoorten en/of Steenmarter verstoord.

Amfibieën, reptielen en vissen

Aandachtspunten Flora- en faunawet				
Soort of soortengroep	tabel 2	tabel 3		Opmerkingen
		HR bijl IV	Bijl I	
< geen >				

Amfibieën

Het plangebied bevat geen elementen die van belang zijn voor streng beschermde amfibiesoorten. Wel kunnen licht beschermde soorten als Gewone pad en Bruine kikker voorkomen.

Reptielen

Het plangebied is ongeschikt voor reptielen. Op basis van de op landelijk niveau bekende verspreiding van reptielen worden deze niet verwacht in het plangebied.

Vissen

Ten zuiden van het plangebied ligt een diepe greppel, waarin ten tijde van het veldbezoek geen water stond. Door het ontbreken van open water komen geen vissen voor in het plangebied.

Conclusie amfibieën, reptielen en vissen

Door de ingreep worden geen streng beschermde amfibieën, reptielen of vissen verstoord. De (mogelijk) aanwezige soorten staan vermeld op tabel I van de AMvB art. 75 FF-wet; dit betreft algemeen vrijgestelde soorten bij onder andere 'ruimtelijke inrichtingen en ontwikkelingen'.

Vogels

Aandachtspunten Flora- en faunawet	
Soort	Opmerkingen
Huismus	Aanwezigheid nesten mogelijk in het schuurtje
Div. vogelsoorten	Mogelijke broedgevallen in de directe omgeving van het plangebied

De ingreep is alleen toegestaan:

- indien zich geen broedgevallen voordoen (kort vóór de ingreep controle hierop uit (laten) voeren);
- indien geen jaarrond beschermde verblijfplaatsen worden verstoord.

Zo mogelijk vindt de ingreep plaats buiten het broedseizoen (globale indicatie: september - januari)

Jaarrond beschermde verblijfplaatsen van vogels kunnen zich zowel in bebouwing (bijvoorbeeld onder pannen of achter gevelbetimmering) als in bomen (nesten of holtes) bevinden. De bebouwing en de aanwezige groenvoorzieningen in het plangebied zijn onderzocht op de mogelijke aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen.

Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten van vogels met jaarrond beschermde nesten aangetroffen. In de omgeving zijn Huismussen gehoord, maar er zijn geen vogels in het plangebied aangetroffen, ondanks het goede weer. Geheel uit te sluiten is de Huismus echter niet, omdat het schuurtje wel mogelijkheden biedt voor Huismussen en op zich een aantrekkelijke locatie vormt voor de Huismus.

Er is gezocht naar roofvogelnesten en verblijfplaatsen van uilen in en in de directe omgeving van het plangebied. Deze werden niet aangetroffen. In het schuurtje zijn geen aanwijzingen gevonden dat hier een Steenuil of andere uilensoort huist.

In de sparrenbomen en ook op andere plaatsen is gekeken naar een vaste verblijfplaats van de Ransuil. Deze is niet aangetroffen.

Ongeveer 600 m ten oosten van het plangebied bevindt zich een jaarrond beschermde nestplaats van de Slechtvalk. Het broedgeval van 2012 was niet succesvol (www.beleefdelente.nl). Hoewel het plangebied gerekend kan worden tot het jachtgebied van dit paar, is het plangebied zeker niet essentieel voor de overleving van de Slechtvalken.

In 2008 was de Groene specht aanwezig in de nabijheid van het huidige plangebied. De nesten van spechten waren destijds nog jaarrond beschermd; sinds augustus 2009 zijn de nesten niet meer jaarrond beschermd. Tijdens het veldwerk zijn geen nesten van de Groene specht meer aangetroffen. Wel zijn enkele holtes van de Grote bonte specht aangetroffen (ook dus niet jaarrond beschermd). Spechtenholtes zijn van belang voor tal van andere dieren (zie vleermuizen).

Conclusie vogels

Door de ingreep vindt geen verstoring plaats van nesten, die jaarrond zijn beschermd.

De omgeving van het plangebied is rijk aan vogelsoorten. Deze kunnen nestelen in het plangebied. Door de ingreep worden daarom mogelijk broedgevallen van vogels verstoord, afhankelijk van de periode van de ingreep.

Insecten en andere ongewervelden

Aandachtspunten Flora- en faunawet				
Soort of soortengroep	tabel 2	tabel 3		Opmerkingen
		HR bijl IV	Bijl I	
< geen >				

Gezien de inrichting van het terrein kan een aantal algemene dagvlinders worden verwacht. Er is geen geschikt biotoop aanwezig voor streng beschermde soorten.

Conclusie insecten en andere ongewervelden

Uit deze soortengroepen worden geen beschermde soorten verstoord door de geplande ingreep.

5. CONCLUSIES EN ADVIEZEN

5.1. Conclusies

- Nader onderzoek is noodzakelijk naar vaste verblijfplaatsen en vliegroutes van vleermuizen.
 - In het schuurtje kan een vaste verblijfplaats van een Gewone grootoorvleermuis aanwezig zijn.
 - In het naburige bosje kunnen verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen aanwezig zijn. Dit bosje ligt buiten het plangebied, maar de ingreep kan, met name als gevolg van kunstverlichting, (negatieve) invloed hebben op deze verblijfplaatsen.
 - De naburige eikenlanen kunnen van belang zijn als geleidende structuur voor vleermuizen. Om de betekenis (zoals een al-dan-niet essentiële vliegroutes van vleermuizen) vast te kunnen stellen is gericht nader onderzoek nodig. Hoewel de bomenrijen zich buiten het plangebied bevinden, kan de ingreep (met name als gevolg van kunstlicht) een negatief effect hebben.

Bij de bouw van de huizen en de inrichting van de straatverlichting dient dan rekening gehouden te worden met de betekenis van eventueel aanwezige vliegroutes en de verblijfplaatsen: de functionaliteit dient gewaarborgd te zijn.

- Er zijn aanwijzingen gevonden dat in het plangebied een vaste verblijfplaats van de Steenmarter aanwezig is. Om de aanwezigheid vast te stellen dan wel uit te sluiten is gericht nader onderzoek nodig.
- Nader onderzoek is nodig om vast te stellen of in het plangebied, met name in het schuurtje, vaste verblijfplaatsen van Huismus aanwezig zijn.
- Met uitzondering van de hiervoor genoemde soorten worden naar verwachting geen streng beschermde soorten verstoord door de ingreep.
- Door de ingreep worden (mogelijk) enkele licht beschermde soorten verstoord: Gewone pad, Bruine kikker, muizen, Konijn, Mol. Egel. Voor de licht beschermde soorten van tabel I van de AMvB art. 75 FF-wet geldt een algemene vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen en ontwikkelingen.
- In het algemeen geldt dat de werkzaamheden ruim buiten het broedseizoen uitgevoerd dienen te worden; indien werkzaamheden binnen of rond het broedseizoen worden uitgevoerd, dient te worden vastgesteld dat er geen enkel broedgeval kan worden verstoord. Mogelijk komen nesten voor van onder andere Merel, Houtduif, Vink, Ekster. Versturende activiteiten mogen pas plaatsvinden nadat broedgevallen op natuurlijke wijze zijn geëindigd (en de jonge vogels definitief zijn uitgevlogen) en voordat zich nieuwe broedgevallen voordoen.
- Voor alle soorten (beschermd en niet beschermd) geldt de algemene zorgplicht. Deze houdt in dat de werkzaamheden op een zodanige wijze worden uitgevoerd dat planten en dieren zo min mogelijk worden verstoord. Bij het verwijderen van de opgeslagen materialen kunnen Egelnesten en Konijnenholen worden blootgelegd. De Egels en Konijnen moeten de kans krijgen om een veilig heenkomen te zoeken in een geschikte periode. Bij het aantreffen van de dieren wordt gefaseerd te werk gegaan en worden materialen zo nodig handmatig verwijderd tot er geen verblijfplaatsen meer worden aangetroffen. De geschikte periode is buiten het voortplantingsseizoen van het Konijn en buiten de winterslaaperperiode van de Egel.
- In z'n algemeenheid dienen de versturende werkzaamheden zo beperkt mogelijk te zijn (algemene zorgplicht). In elk geval dient de verstoring beperkt te blijven tot het (netto) plangebied. Ook materialenopslag, bouwketen etc. dienen zo mogelijk binnen de begrenzing

van het plangebied een plaats te krijgen en mogen in elk geval geen verstorend effect hebben buiten het plangebied.

Consequenties aanwezigheid beschermde soorten (FF-wet) bij ruimtelijke ingrepen en ontwikkelingen

algemeen	Voor het verstoren van alle soorten geldt de algemene zorgplicht.
tabel 1	De soorten van tabel 1 betreft algemeen vrijgestelde soorten.
tabel 2	Voor het verstoren van soorten van tabel 2 is een ontheffing inzake de FF-wet vereist, tenzij aantoonbaar wordt gewerkt volgens een door het Ministerie van EL&I goedgekeurde en voor de situatie passende gedragscode, of de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen wordt gewaarborgd.
tabel 3	Voor het verstoren van soorten van tabel 3 is een ontheffing inzake de FF-wet vereist, tenzij de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt gewaarborgd. Voor Habitatrichtlijnsoorten geldt dat de ontheffing moet worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn.
vogels	Voor het verstoren van vogels is een ontheffing inzake de FF-wet vereist, tenzij de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt gewaarborgd. Voor vogels geldt dat de ontheffing moet worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

5.2. Adviezen

- Geadviseerd om gericht nader onderzoek te laten uitvoeren naar de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vlemmingen, Steenmarter en Huismus. Afhankelijk van de resultaten dienen eventueel vervolgstappen (bijv. indienen ontheffingsaanvraag of opstellen mitigatieplan) genomen te worden.
- Bij de werkzaamheden is het van belang de bestaande, te handhaven landschapselementen als grasland, houtopstanden en struwelen niet aan te tasten. Hierbij wordt vooral gedacht aan de greppel, het bosje en de bomenrijen.
- Het verdient aanbeveling om, na het benodigde nader onderzoek, een ecologisch werkprotocol op te laten stellen; hierin is aangegeven op welke wijze rekening wordt gehouden met de aanwezige planten en dieren.

BRONNEN

ALGEMENE LITERATUUR

- Bos, F. en M. Wasscher**, 1998, *Veldgids Libellen* - KNNV uitgeverij, Utrecht.
- Bos, F., D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting**, 2006. *De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming. Nederlandse fauna 7.* - Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M Thissen (red)**, 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren.* - Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging. Utrecht.
- Dijkstra, K.-D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar en M.J.T. van der Weide**, 2002. *De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4.* - Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.
- Kapteyn, K.** 1995. *Vleermuizen in het landschap.* - Provincie Noord-Holland e.a., Uitgeverij Schuyt en Co, Haarlem.
- Kapteyn, K.**, 1999. *Vleermuizen in huis.* Uitgave van de provincie Noord-Holland, Haarlem.
- Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers** 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen - Onderzoek naar verspreiding en ecologie.* - KNNV-Uitgeverij, Utrecht.
- Lina, P.H.C. en G. van Ommering**, 1994. *Bedreigde en kwetsbare zoogdieren in Nederland* - Informatie- en KennisCentrum natuurbeheer, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.
- Lina, P.H.C. en G. van Ommering**, 1996. *Bedreigde en kwetsbare vogels in Nederland: toelichting op de Rode Lijst* - Informatie- en KennisCentrum Natuurbeheer, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.
- Meijden, R. van der, B. Odé, C.L.G. Groen, J.-P.M. Witte en D. Bal**, 2000. *Bedreigde en kwetsbare vaatplanten in Nederland. Basisrapport met voorstel voor de Rode Lijst.* - Nationaal Herbarium, Leiden en Stichting FLORON, Leiden.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit**, 2005. *Buiten aan het werk? Houd rekening met beschermde dieren en planten!* - Brochure Min. van LNV.
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat e.a.**, 2004. *Meerjarenprogramma Ontsnippering.* - Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft.
- Ommering, G. Van, I. van Halder, C.A.M. van Swaaij en I. Wynhoff**, 1995, *Bedreigde en kwetsbare dagvlinders in Nederland*, - IKC Natuurbeheer, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.
- Hustings, F. & J.W. Vergeer**, 2002. *Atlas van de Nederlandse broedvogels.* - KNNV-uitgeverij.
- Weeda, E.J., R. Westra, Ch. Westra & T. Westra**, 1985. *Nederlandse ecologische flora, wilde planten en hun relaties.* - IVN i.s.m. VARA en VEWIN.

INTERNET

- Het Natuurloket (www.natuurloket.nl)
- Min. van LNV (www2.minlenv/thema/groen/natuur/natura2000/gebieden)
- Ravon (www.ravon.nl)
- www.werkgroepslechtvalknederland.nl

Bijlage I. Samenvatting verplichtingen vanuit de Flora- en faunawet (FF-wet)

Onderstaande tekst bevat de voor het onderhavige project belangrijkste aspecten van de Flora- en faunawet. Uiteraard is alleen de wettekst bepalend; aan onderstaande tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

Middels de Flora- en Faunawet (FF-wet) zijn in beginsel alle inheemse planten- en diersoorten beschermd en voor alle soorten geldt de wettelijke zorgplicht. Een aantal planten- en diersoorten heeft een bijzondere beschermingsstatus ('beschermde soorten'). Een ingreep kan een effect hebben op dergelijke eventueel aanwezige, beschermde planten- en diersoorten. Een initiatiefnemer heeft de wettelijke plicht om na te gaan of door de ingreep beschermde soorten worden verstoord; de bewijslast ligt bij de initiatiefnemer, die moet aantonen dat geen soorten worden verstoord (waardoor één of meer van de artikelen 8 t/m 12 van de FF-wet worden overtreden) of hij moet een ontheffing voor deze verstoring aanvragen bij het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I).

Artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet.

- Art. 8 Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Art. 9 Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Art. 10 Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
- Art. 11 Het is verboden nesten, hopen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Art. 12 Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

De eerste stap van zo'n procedure is een quickscan. In een quickscan wordt getracht zo veel mogelijk uitsluitsel te krijgen over de aanwezigheid of afwezigheid van beschermde soorten en, bij aanwezigheid, over de vraag of verstoring aan de orde is. Waar mogelijk wordt gekeken hoe eventuele verstoring kan worden voorkómen of worden verminderd.

Indien verstoring niet kan worden voorkomen, dient een ontheffing te worden aangevraagd. Deze dient, vergezeld van een activiteitenplan ingediend te worden bij de Dienst Regelingen van het ministerie van EL&I. In het activiteitenplan wordt onder andere uitgebreid ingegaan op het doel van de aanvraag, wordt een onderbouwing gegeven en wordt ingegaan op de wijze waarop met (streng) beschermde soorten wordt omgegaan. De verwerking van de aanvraag door de Dienst Regelingen kan geruime tijd in beslag nemen (in het algemeen minstens 2 maanden maar ook 6 maanden is niet uitzonderlijk).

Middels een Algemene Maatregel van Bestuur in 2005 is de toepasbaarheid van de FF-wet verder vorm gegeven. In deze AMvB is een onderscheid gemaakt in drie bijzondere beschermingsregimes; de beschermde soorten zijn onderverdeeld in drie groepen en elk van deze soortengroepen is vermeld op drie tabellen (zie tekstkader volgende pagina). De soorten van tabel 3 hebben de hoogste beschermingsstatus.

Vogels kennen een apart beschermingsregime, los van de tabellen-indeling. Sinds 26 augustus 2009 zijn de nesten van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Ook kan voor een aantal soorten van tabel 3 geen ontheffing meer worden verkregen (tenzij een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn van toepassing is); indien vaste verblijfplaatsen van deze soorten aanwezigheid zijn, dient de ingreep plaats te vinden op een zodanige wijze dat -althans ingevolge de FF-wet- geen sprake is van verstoring, omdat de functionaliteit van de verblijfplaatsen wordt gewaarborgd.

Toelichting tabellen soorten Flora- en faunawet

In onderstaande tabellen staan alle beschermde soorten van de Flora- en faunawet (FF-wet). De tabellen zijn aan de ene kant aan de orde bij ontheffingverlening voor artikel 75 en aan de andere kant bij vrijstellingen in het kader van het *Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen* (AMvB artikel 75).

Vogelsoorten zijn in de oorspronkelijke tabellen van het ministerie van LNV niet apart opgenomen, omdat het een erg lange lijst is. Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd (behalve exoten).

Toelichting tabel 1

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de FF-wet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zgn. lichte toets).

Toelichting tabel 2

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor artikel 8 t/m 12 van de FF-wet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EL&I goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3).

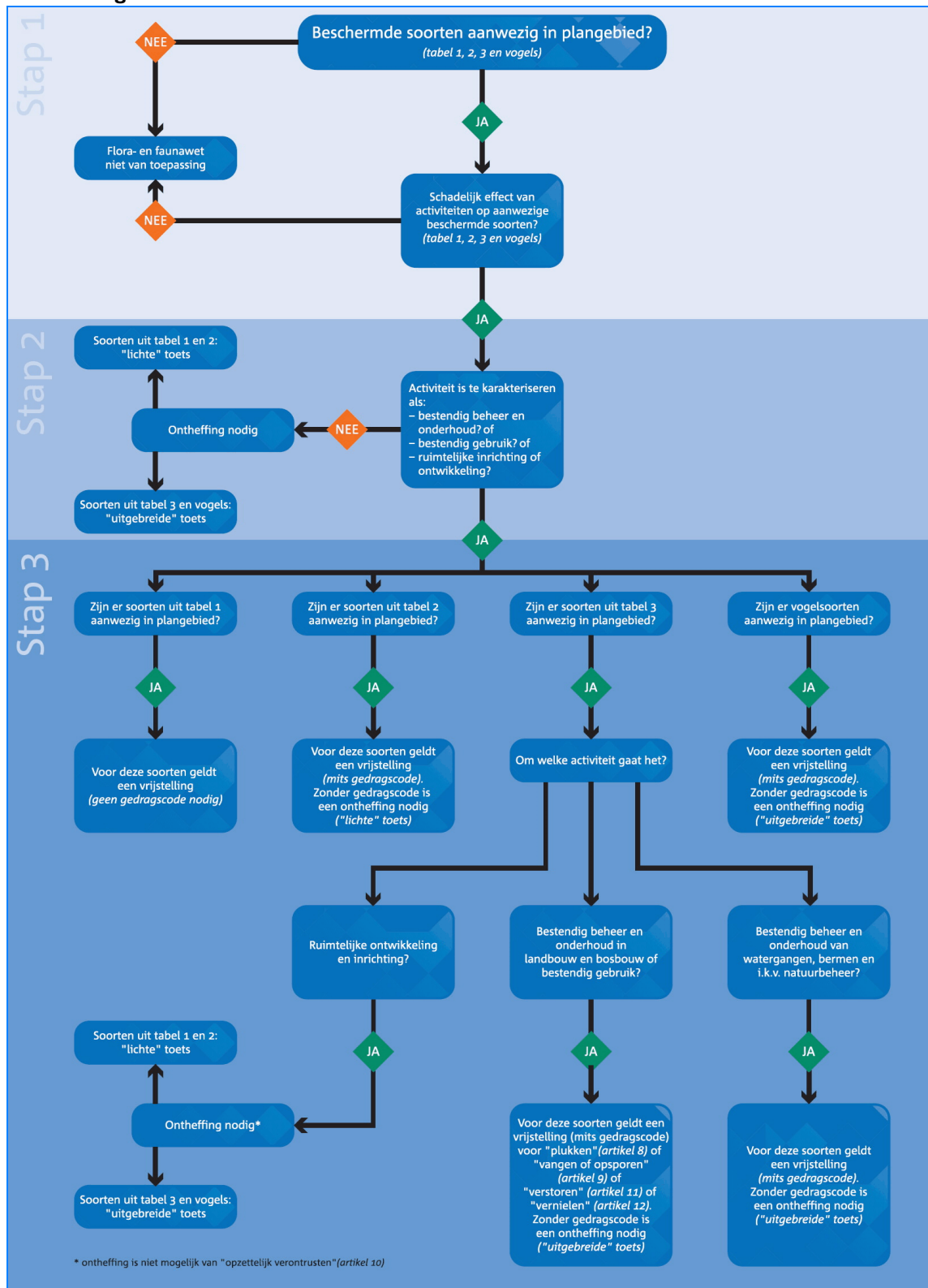
Toelichting tabel 3

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 voor artikel 8 t/m 12 van de FF-wet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EL&I goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de FF-wet. Ook niet op basis van een gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig.
- Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik en voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling is het niet mogelijk voor artikel 10 voor de soorten in tabel 3 een ontheffing te krijgen.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.
- Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria:
 - 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang;
 - 2) er is geen alternatief;
 - 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort. Deze drie criteria vormen de zgn. uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn).

De uitgebreide toets voor ontheffingverlening geldt ook voor alle vogelsoorten.

Stroomdiagram Flora- en faunawet

(Zie ook het stroomdiagram op de volgende pagina).

Stroomdiagram voor Ruimtelijke ontwikkelingen per 26 augustus 2009

